

## Tilbageblik.

### I.

Dansk Kvindesamfund.

*Martine Fredrikse*

Det er i Aar 20 Aar siden „Dansk Kvindesamfund“ blev stiftet. Lad os, ved at kaste Blikket hen over disse 20 Aars Virksomhed, se at faa et Skjøn over Samfundets Levedygtighed og Ret til at være\*).

„Ved min Hustrus Sybord blev Samfundet dannet“, har Frederik Bajer sagt, og ganske vist var det ham og Hustru, som i Forening med Caroline Testman tog Initiativet. At Tidspunktet faldt sammen med Halvfjerdsernes literære Gjennembrud her hjemme, var sikkert ikke nogen Tilfældighed. Brandes' Oversættelse af Stuart Mills Bog om Kvindernes Underkuelse var jo den Gang nylig udkommen og havde ikke blot vakt nye Tanker til Live hos mange, men ogsaa opflammet Iveren hos Kvindesagens tidligere Venner. Men i den Vending, Sagen tog her hos os, i den Maade, hvorpaa den blev sat i Gang, der spores dog tydelig Indflydelsen fra de to højsindede Kvinder, som altid i denne Sammenhæng maa nævnes i første Række, nemlig *Mathilde Fibiger* og *Pauline Worm*; og det uagtet de paa den Tid begge til en vis Grad havde indstillet den Kamp, der oprindelig var begyndt af dem.

Den første havde under Pseudonymet Clara Raphael i nittenaarig Kækhed drøftet alle mulige Spørgsmaal vedrørende Mænds og Kvinders indbyrdes Forhold — lige til Kjærlighed mellem Broder og Søster — men var bleven stødt saa haardt tilbage af en uforstaaende og ubarmhjærtig Kritik, at hun havde opgivet saa godt som al literær Virksomhed. Saa havde hun med ægte kvindelig Sejhed taget den samme Sag op fra en anden Side, havde ofret alle sine Kræfter paa praktisk Virksomhed og var bleven vor første kvindelige Telegrafist. Det usædvanlige og glimrende i hendes første literære Optræden havde lært Almenheden, at der fandtes en Kvindesag; den personlige Inderlighed, hvormed hun hengav sig til de mindre Opgaver, gjorde

\*) Materialet til efterfølgende Redegjørelse er hentet dels fra »Dansk Kvindesamfunds« Styrelsesprotokoller, dels fra en Afhandling af F. Bajer om »Dansk Kvindesamfunds Stiftelsesaar«, som i Manuskript opbevares i Samfundets Arkiv.